

2023 – DOSARELE PATRIMONIULUI (CXXX): ce-i istoria omenirii?

un râu de sânge, un râu: se trec florile se destramă viața!

- de pe dealul ocnei spre șura mică? - terra wyz terra wyz!

Mănăstirea benedictină „Sfânta Maria” (1217) pe când trecea Salzburg-Vizakna prin ocna sibiului mihai viteazul ...

Umbra lui Petöfi la Ocna Sibiului nu mi s-a arătat niciodată ...

Pastelurile de la Ocna Sibiului Nicolae Stoie poet, scriitor 2017 1940

de pe dealul ocnei spre șura mică plantațiile de hamei au pierit ...

terra wys terra wyz ...

Dosarele patrimoniului (CXXX)

Anul comemorativ al innografiilor și cântăreților bisericești (psalți) **Anul omagial al pastorației persoanelor vârstnice**

Biserica reformată-calvină (din 1569)

foto: Daniel Andras

Dintr-un ghid al bisericilor evanghelice C.A.din România, aflăm că în județul Sibiu există două biserici fortificate care nu aparțin acestui cult: bisericile fortificate din Săcădate și Ocna Sibiului. Despre prea puțin cunoscuta biserică - cetate reformat-calvină Ocna Sibiului, aflăm din lucrarea „Urmele lui Mihai Viteazul în sarea de la Ocna Sibiului-cronică religioasă, etnografică și memorialistică”, autor pr. dr. Savu Popa: «Biserica este una dintre cele mai vechi construcții medievale din sudul Transilvaniei (secolul al XIII-lea). A fost la origine o bazilică romanică, fiind construită între anii 1240-1280. Biserica a fost la început mănăstire - cu hramul „Sfânta Maria” - întemeiată de ordinul călugărilor benedictini, stabiliți în Ocna în anul 1217.

În anul 1240 s-a început construirea bisericii cu arhitectură specifică bazilicilor romane, cu subsol sanctuar și cu tunel catacombă, de comunicație subterană cu exteriorul spre vest, din care se mai păstra o porțiune de cca. 40 m. Construcția a fost întreruptă în anul 1241 din cauza năvălirii tătarilor (...) În anul 1569 biserica a fost trecută cultului reformat calvin. (...) Pictura murală a fost redescoperită abia în 1931 (...) Biserica a mai suferit distrugerii și în anul 1540 (biserica deținea pe atunci și controlul salinelor), când a fost folosită în luptele interne din Transilvania, ca punct fortificat. (...) În secolul al XVII-lea s-au efectuat transformări interioare, în stil baroc, remarcându-se, ca piesă reprezentativă, amvonul. Ceasul de pe turn, care este instalat pe

cele patru fețe ale turnului este acționat mecanic, cu greutate de piatră, marcând timpul din sfert în sfert de oră prin lovituri de ciocan în două clopote, datează din anul 1720. Orga a fost adusă de la Brașov, în anul 1871. Incinta bisericii - cetate datează și ea din secolul al XV-lea. Zidurile sunt prevăzute cu contraforturi de circa 5 m înălțime (...)

Biserica a fost declarată monument istoric în anul 1905 (...)». Foto din interior: Daniel și Ibolya Andras - Ocna Sibiului.

Atmosfera de epocă a celor două localități - Șura Mică și Ocna Sibiului - a fost evocată de poetul și scriitorul tribunist Nicolae Stoie, născut la 29 noiembrie 1940, Ocna Sibiului (Sibiu?) și stins în viață la 23 august 2017, în Brașov. Membru al Uniunii Scriitorilor din România (din 1969) - primit cu recomandările notabile ale Anei Blandiana, Ninei Cassian și D. R. Popescu -, poetul Nicolae Stoie impresionează prin tablourile locale pline de metafore sugestive, în culegerea de poezii „**Pastelurile de la Ocna Sibiului**” (2007):

De pe Dealul Ocnei	Strada Mihai Viteazul	Umbra lui Petöfi la Ocna Sibiului
<p>«de pe dealul ocnei spre șura mică plantațiile de hamei au pierit sârmele lor subțiri întinse-s acum de arcul memoriei și vântul sbârâie cum altădată prin firele de telegraf toamna când șiruri de lăstuni așezate pe ele își încordau aripile pentru lungile zboruri spre capătul lumii unde știrile duse de firele de telegraf se înnodau în zborul păsărilor în dîrele invizibile lăsate pe cerul uscat ca pergamentul</p> <p>sârmele plantațiilor de hamei au ajuns grămezi de fier vechi gata pentru topit</p>	<p>pe când trecea prin ocna sibiului mihai viteazul pe strada mihai viteazul în o mie cincisute nouăzeci și nouă strada mihai viteazul nu exista, câteva case pitice se străduiau să-și ridice acoperișurile de paie ca pe niște căciuli în fața învingătorului de la șelimbăr</p> <p>voivodul moțăia pe cal și în vis (terra wys terra wyz terra wyz) a făcut cu mâna (cu barda?) semn unde să înalțe biserica din lemn un însemn al trecerii sale dar ziua își avea propriile ei semne: clămpănitul berzelor pe acoperișe</p>	<p>umbra lui petöfi la ocna sibiului nu mi s-a arătat niciodată cum lui grigore alexandrescu umbra lui mircea la cozia vântul după-amiezii de vară l-am auzit recitându-i versurile traduse în limba vegetală a ierburilor sărate aceleași ierburi care-mpreună cu troscotul cu frunzele de măcriș și patlagină îi acopăr de un secol și jumătate urmele și dau ocol casei și zidului vechi în paragină martore șederii lui petöfi sandor la ocna sibiului șase luni înainte de lupta de la</p>

<p>firele de telegraf ruginite-s și cuvintele au înghețat în ele odată cu imaginile copilăriei în care îngerii și lăstunii plonjează de pe firele de telegraf în aerul toamnei ca într-o apă rece vălurind-o și făcând priveliștea să se tulbure de foșnet de aripi uscate, de sunete: o imagine voalată ce mai păstrează intact doar turnul bisericii evanghelice din Sibiu profilându-se-n zare printre foșnetul din aripi al îngerilor și al lăstunilor și peste fierăstrăul zimțat al munților care taie zarea albastră și zborul privirii»</p>	<p>clămpănitul melițelor prin curți și în tărie triluri înalte de ciocârlie iar sub pământ ca pe un fund de mare bocănitul tăietorilor de sare (terra wys terra wyz terra wyz) cuie zgrunțuroase în pielea cerului întinsă la tăbăcit - scriere cuneiformă fața pergamentoasă a anotimpului mihai viteazul la ocna sibiului zice-se, se zice, era captivul unui vis ferice acum nu e decât strada mihai viteazul o stradă lungă (la 152 stă tanti ana) lungă ca strada lungă de la brașov și mult mai lungă decât linia vieții lui mihai viteazul în palma istoriei</p>	<p>albești unde ochii lui au privit cerul pentru ultima dată și verdele troscotului și albul zilei și roșul însângeratului apus de la albești i-au fâlfâit în privire ca aripile drapelului maghiar, ca aripile păsării ce toamna încremenește rășfrântă în oglinzile de sare pe care lacurile de la ocna sibiului le îndreaptă spre cer și spre norii ce schimbă culorile pe străduța care la ocna sibiului poartă numele lui petöfi sandor și înconjoară ca un braț protector biserica ungurească anotimpurile: am răsfoit istoria și am ajuns la capăt șoptesc frunzele teilor vântul umple din nou gura serii cu versuri, dar ce-i istoria omenirii? un râu de sânge, un râu: se trec florile se destramă viața.</p>
---	--	---

În lucrarea apărută la Editura „Pastel” Braşov, editorul remarca. «autorul textelor incluse între copertele plachetei de faţă nu se numără printre poeţii importanţi ai literaturii române postbelice. Anterioarele sale cărţi de poezie, puţine la număr (...) n-au reuşit să-l impună pregnant în memoria criticii selective (...) şi e de presupus că cititorul care are răbdarea să revină asupra unor pagini, va descoperi - în mod sigur - printre „**Pastelurile de la Ocna Sibiului**” şi poezii durabile, de incontestabilă autenticitate şi frumuseţe». Recomandăm lucrarea cititorilor, menţionând că ea a fost redescoperită pe rafturile unui anticariat, de lângă Biserica Neagră Braşov.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2022-dosarele-patrimoniului-cxxx-ce-i-istoria-omenirii-un-rau-de-sange-un-rau-se-trec-florile-se-destrama-viata-de-pe-dealul-ocnei-spre-sura-mica-terra-wyz-terra-wyz-169584.html>

În: Tribuna, 20 aprilie 2023